

Verslag denktankbijeenkomst strips bij Fonds BKVB op 22 april 2009

Eerst het goede nieuws. Er is geen artistieke crisis in de strip, vindt ook Dick Matena, inmiddels een van de godfathers van het Nederlandse beeldverhaal. Matena woonde samen met tekenaars, uitgevers, journalisten, winkeliers en distributeurs de drukbezochte denktankbijeenkomst bij waar aan de hand van de *uitgangspuntennotitie strips* van het Fonds BKVB over de knelpunten in de strips werd gediscussieerd. Deze bijeenkomst is de eerste van meerdere ontmoetingen van de intendant strips van het Fonds BKVB met striptekenaars, -uitgevers en -verkopers om tot een inventarisatie te komen van de stand van zaken in de strip in Nederland en tot het schrijven van een programmadocument over strips.

Er valt veel te doen in de strip. In de notitie staat een aantal knelpunten. Die kwamen tijdens de zitting aan de orde. Een knelpunt is het ontbreken van een stripopleiding aan een kunstacademie in Nederland. Directeur van de Zwolse kunstacademie Sytse van der Zee, een van de aanwezigen, kan melden dat zijn academie vanaf het nieuwe schooljaar september 2009 begint met een stripopleiding. Er is veel enthousiasme, er zijn veel aanmeldingen. Op de vergadering wordt benadrukt dat er nog steeds veel te doen is: bijvoorbeeld werken aan goede stageplaatsen voor de aanstaande stripstudenten. Op dit moment rekent de opleiding te beginnen met 10 tot 15 studenten. Voor Joost Pollmann, festivaldirecteur, stripjournalist en auteur van een rapport over striponderwijs waarvoor het Fonds BKVB financiële steun heeft gegeven, kan er nog wel een opleiding bij. Bovendien moet de strip op academies serieuzer worden genomen, andere disciplines kijken er nog te veel op neer.

Frans Huizer, bestuurslid van het Haarlems stripfestival, benadrukt de kansen die er zijn voor strips. 'Denk aan het onderwijs.' Dick Matena zegt dat het allemaal een kwestie van vraag en aanbod is. Bladen die strips publiceerden zijn weg; kranten maken er nog nauwelijks ruimte voor. Nederland is een calvinistisch land, dat wil zeggen een land van het woord en niet van het beeld. Hans Kresse was een van de grootste tekenaars ooit ter wereld. 'Maar ja, die had dan ook een gedegen opleiding en was als tekenaar anatomisch onderlegd. Het leek in niks op dat gekrabbel van tegenwoordig.' Silvio van der Loo, uitgever van Silvester zegt dat het aanbod de vraag moet creëren. Bij stripmakers en – uitgevers ligt ook een verantwoordelijkheid. Op dit moment maakt de verkoop van strips 1 procent uit van de totale boekenmarkt. Waar zijn de lezers?

Gesuggereerd wordt, dat om aandacht te genereren voor strips er serieus en structureel over strips moet worden geschreven in de media. Dat is moeilijk vindt bestuurslid van het Stripschap Caroline van der Lee want de stripwereld is volkomen in zichzelf gekeerd. Zij wil in haar werk voor Kasteel Groeneveld disciplines aan elkaar koppelen, maar dat is lastig, striptekenaars reageren nogal lauw op haar plannen. Bert Brink bestuurslid van het Nederlands stripmuseum vindt dat er een fatsoenlijke staatsprijs voor strips moet komen. En er moet wetenschappelijk onderzoek naar strips worden gestimuleerd. 'Zorg dat de collectie van Hans Matla toegankelijk wordt. Matla, van uitgeverij Panda die zich heeft toegelegd op heruitgave van klassieke Nederlandse strips als Dick Bosch en Erik de Noorman, heeft alle strips die ooit in Nederland zijn uitgegeven – en meer. Een manier om serieuze aandacht te krijgen voor het beeldverhaal, suggereert Ann Jossart van stripverspreider Pinceel in België, is een bundeling van het aanbod. Vorig jaar was er in Vlaanderen een bonnenactie waarbij lezers van de Humo met korting een graphic novel konden kopen. Bij de actie hoorden ook een lezing en redactionele aandacht. 'Dat heeft enorm goed gewerkt.' In Nederland bestaat zoiets nog niet, wel is er het stripboekgeschenk: een speciaal stripboek dat tijdens de stripboekgeschenkdagen door stripwinkeliers wordt meegegeven aan klanten die meer dan €10 uitgeven. Uitgever Silvio van der Loo van Silvester die het initiatief heeft genomen voor het geschenk, doet het graag over aan de intendant. 'Laat die het maar overnemen.'

Bert Brink van het stripmuseum in maakt van de gelegenheid gebruik om het symposium aan te kondigen op 20 juni ter gelegenheid van het vijf-jarig bestaan van het museum. Jean-Marc van Tol vraagt hem naar de archief functie van het museum. Volgens Brink wordt al volop gearchiveerd; een deel van de collectie van het museum wordt ondergebracht bij het archief van de provincie. Er zijn

inmiddels verschillende striparchieven en -verzamelingen. De Universiteit van Amsterdam heeft bijvoorbeeld een enorme verzameling krantenstrips. Meerten Welleman van het Stripschap zou graag een gezamenlijke inspanning zien op dat gebied. 'Maar overkoepelende acties zijn altijd lastig in de stripwereld.' Tonio van Vugt van het strip- en curiosablاد Zone 5300 uit Rotterdam beaamt dat en zegt dat we qua archivering meer vooruit moeten kijken. 'Waar blijft alles? Houdt iemand dat bij?' Gezamenlijkheid is op meer gebieden problematisch. Dat is niet uit onwil, maar vaak ontbreekt na een goed idee net de laatste stap om iets concreet te maken.

Een echt knelpunt is de boekhandel, daarover is de vergadering het helemaal eens. 'De stripwinkels zijn van het begin tot het einde vergrijsd,' zegt uitgever Hansje Joustra van Oog & Blik. Joost Pollmann suggereert dat Nederlandse winkels zich moeten aansluiten bij www.stripspecialzaak.be een website met alle informatie over nieuwe boeken, plus nieuws plus verschijningsdata. Iedereen is het ermee eens dat het een goede site is, maar om nieuw publiek te vinden moeten ook boekwinkels strips durven aanbieden. Boekwinkels zien nog te weinig in strips. En daarmee blijft ook de distributie achter. Dat ligt niet aan het aanbod, vindt tekenaar Dick Matena, want Nederland loopt zeker niet achter bij België. 'Artistiek zeker niet. En dat het experiment ontbreekt, is ook gelul.' De Vlaamse afgevaardigden konden zijn observatie bevestigen. 'Het is zeker niet rooskleuriger in België dan in Nederland,' zegt Michel Kempeneers van de *Standaard*. 'De knelpunten in Vlaanderen zijn de knelpunten in Nederland. Diversiteit is één probleem. Kranten willen liever gags dan hele verhalen. Subsidies van het Vlaams fonds voor de Letteren helpen slechts boeken uitbrengen. Daarna gebeurt er niks tot weinig, want er ontbreekt een levendige markt.' Ann Jossart van Pinceel zegt dat de lezers meer 'bewerkt' moeten worden. Dat kan door aansprekende projecten en titels onder de aandacht van het publiek te brengen. Dat begint bij de jeugd. 'Dat zijn de nieuwe lezers,' zegt Tonio van Vugt, 'ga naar een evenement als de dag van de literatuur. Misschien is voorpublicatie van strips niet eens zo belangrijk, maar je moet daar zijn.' Dick Matena beaamt dat zulke plekken belangrijk kunnen zijn: 'En zet strips op de boekenlijst.'

Edith Kuyvenhoven, debuterend striptekenaars, is afgestudeerd aan de Rietveld Academie. Zij zegt ook dat striptekenaars meer op andere plekken moeten gaan kijken. De ontwerpers en illustratoren van haar opleiding profileren zich meer, treden meer naar buiten. 'Strips moeten op andere plekken te zien zijn. Op kunstbeurzen in plaats van alleen op stripbeurzen.' Kuyvenhoven heeft als striptekenaars wel de weg gevonden naar het Fonds BKVB. 'Dat heeft misschien ook te maken met het feit dat ik de kunstacademie heb gedaan.' Jean-Marc van Tol stelt voor om het makkelijker te maken voor striptekenaars en een stripfonds op te richten. En waarom kunnen striptekenaars eigenlijk niet bij het Fonds voor de Letteren terecht? Kees Kousemaker, oprichter van stripgalerie Lambiek in Amsterdam zegt dat tekenaars op meer plekken moeten proberen geld binnen te halen. Directeur Lex ter Braak van het Fonds BKVB is tegen het idee van een stripfonds en striptekenaars hoeven wat hem betreft niet rond te shoppen voor steun: 'Hier is het geld.'

Sinds kort werkt een aantal tekenaars samen om een stripmakersvakbond op te richten. Er is al vergaderd en er is al een afkorting – BNS – , maar er is nog geen voorzitter, penningmeester of statuut. Striptekenaar Alex Wesselink, een van de initiatiefnemers zegt dat er acht punten zijn geformuleerd in de vergadering die nader uitgewerkt moeten worden. 'Maar we moeten nog precies en beter nadenken over wat we willen. Tekenaars vragen zich vooralsnog af hoe ze hun strips moeten verkopen, dat is hun eerste zorg.'

De vergadering vindt de uitgangspuntennotitie een prima vertrekpunt voor de stripintendant om mee aan de slag te gaan. Ze ondersteunen het stripinitiatief van het Fonds BKVB van harte. Wordt vervolgd.